

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pada na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemali ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računijo po petilvrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Slov. mestna ljudska šola v Gorici.

Kakor je znano, je upravno sodišče na Dunaju, torej zadnja inštanca, vsled utoka goriške mestne občine uničilo odlok naučnega ministerstva, s katerim je bilo goriški mestni občini zaukazano, da preskrbi za slovensko mestno ljudsko šolo druge prostore, nego so oni v nesrečni Cattinelijski vojašnici, ki ne odgovarjajo šolskim predpisom niti glede kraja na katerem se nahajajo, niti glede svoje notranje uredbe. Ali ta razsodba najvišje inštanca, o kateri sam človek ne ve, kako je zamoglo priti do nje, pa ni nikakor zamogla prepričati roditeljev slovenskih otrok v mestu, da bi vsled te razsodbe postalo omenjeno poslopje sposobno in pripravno za šolo, ampak oni so ostali prej ko slej trdno uverjeni, da se jim godi krivica: da je to poslopje nesposobno, nezdravo in deloma tudi čezpustavno preoddaljeno od njih bivališč in niso hoteli na nikak način pošiljati svojih otrok tja v šolo. Da bi pa slovenski otroci ne ostali brez pouka, skrbelo je, dokler je to šlo, vodstvo „Šolskega Doma“. Ali „Šolski Dom“ ni v prvi vrsti tukaj za to, da skrbi za tako šolo, kakor je ljudska šola in sploh za jednake šole, za katere skrbeti so po postavi obvezane občine in država. „Šolski Dom“ si je postavil nalogo skrbeti v prvi vrsti za izobraževanje slovenske mladine v raznih drugih strokah, ki bi odpirale, ako si jih naša mladina prisvoji, iste poti v razne panoge življenja. Tako se nahajajo že zdaj na „Šolskem Domu“ poleg 7 razredov ljudske šole še moška obrtna šola s 3 razredi in strokovni šoli a) za umetno vezenje in belo šivanje, b) za krojenje in šivanje oblek, s katerimi šolami je združena obrtno-nadaljevalna šola za deklice z 2 razredoma. — Društvo vzdržuje tri otroške vrte na raznih krajih v mestu.

Lani pa sta se ustanovili pripravljavnici za srednje šole in za žensko izobraževališče. Za vse te učne zavode pa je treba posebnih prostorov. Tako je torej prišlo, da je zamoglo vodstvo „Šolskega Doma“ prevzeti dečke le še do 3. razreda.

LISTEK.

Po strmini navzdol.

Lužički obraz: spisal A. Černý.

Bilo je v Čornecah, prijazni vasi srbske (lužičke) zemlje. Solnce je bilo davno zašlo in tihi mrak se je bil prikradel v hišo. V veliki, pritlični sobi pri „Hašu“ sta sedela mož in žena. Mož, sedeč bliže okna, je držal v roki list. Glava mu je bila sklonjena nadanj kakor bi pazljivo bral, ženina glava pa k njemu kakor bi napeto poslušala. Ali mož ni bral in žena ni poslušala — le v duhu sta premišljevala, kar je stalo na papirju.

Danes jima je bil prinesel pismo-noša list. Toliko let se ni bil že oglašil pri njiju, ko je raznašal pisma. Iz prva jim je pošiljala hči redno sporočila domov; ali pozneje je pisala vedno bolj redko, bolj na kratko in hladno, in na-pослед je kar prejenjala. Celih pet let jima ni prišel nobeden list, in niti danes ga nista pričakovala. Ali prišel je pa le

Stari ga ni odprl takoj. „Morda je pa od nje?“ prekinila je žena njegovo premišljevanje.

Kdor bi pa hotel upisati dečke v četrti ali pa v peti razred, mu ne preostaja, ako hoče da mu otrok v šolo hodi, družega, nego da ga vpiše v mestno slovensko ljudsko šolo, ki se kakor rečeno, nahaja v oni nesrečni Cattinelijski vojašnici. Vodstvo „Šolskega Doma“ je torej stariše na to opozorilo, a stariši niso nikakor voljni upisati otrok v šolo, ki se, kakor pravijo oni, in se gotovo tudi ne varajo, nahaja v nesposobnih in tudi postavno preoddaljenih prostorih. Zato so se pa zbrali v nedeljo dne 15. t. m. na povabilo roditelja Bernika v Attemsovi gostilni, da se tam posvetujejo, kaj naj bi ukrenili, da bi se njih opravičnim zahtevam konečno vendarle enkrat zadostilo. Prišlo jih je kakih 130.

Sklicatelj Bernik je zbrane pozdravil ter jim pojasnil namen shoda. Pojasnilo se jim je, v kakem stanju da se nahaja vprašanje slovenske ljudske mestne šole in kako da je s prostori v „Šol. Domu“, kar so zbrani vzeli na znanje.

Na to pa so se prečitale sledeče resolucije, ki so bile jednoglasno spejete.

1. Svojih otrok ne vpišemo v Katinelijsko vojašnico — in če jih je kdo vpisal, delati je na to, da jih izbriše.

2. Izvoli se deputacija 4 članov, ki naj gredo danes (ali jutro):

a) k mestnemu županu ali njegovemu namestniku ter zahtevajo, da priskrbi mesto nemudoma za slovensko mestno ljudsko šolo potrebne prostore na primernem kraju, to je: kolikor mogoče, v sredini mesta;

b) k okrajnemu glavarju ali njegovemu namestniku s prošnjo, da naj vlada posreduje in dela na to, da se slovenskim roditeljem v Gorici izpolni brez odloga pod a) navedena zahteva.

3. Izvolijo se 3 zastopniki slovenskih roditeljev v Gorici z nalogo in pooblastilom, da sestavijo in odpošljejo potrebne vloge:

a) na mestno starašinstvo goriško, da poskrbi nemudoma slovenski mestni ljudski šoli potrebne prostore na primernem kraju, namreč kolikor mogoče, v sredini mesta, v prvi vrsti za tiste otroke, katerih ni mogel sprejeti „Šolski Dom“;

„Ah, kaj še!“ odkima stari ter previdno prestriže ovitek z velikimi škarjami.

Za nekaj časa izvleče droben listek iz zavitka in pogleda na pol popisano stran. Najprej mu obstane pogled spodej na robu, na podpisu. „Herta“ (Jerica) je stalo tam. Urno pogleda še enkrat in bere zopet: „Herta“ ...

„Herta... Dá, žena, od nje je“, reče stari s čudnim glasom.

„Kaj od nje?“ začudi se starka in si začne brisati oči s zatorom, pa si uravnavati črno čepico na glavi ter popravljati sive lase pod beli okrajek. Kar gomolelo jej je pred očmi in neprestano je mežurkala, in ginjenosti se je kar tresla kot list. Ali vendar se ni upala izpregovoriti niti besedice več, ko je videla, da se je mož spet zamislil in študiral one vrste nepričakovanega lista. Izkušala je, da bi prebrala iz črt njegovega obraza vtis, ki ga napravi v njem prečitani list. Ali ni šlo! Nekaj je bilo to, da možovo obličje ni moglo več izraziti raznih občutkov, na njem je bilo vedno le to, da je mož silno napenjal dušne moči; pa tudi starka ni mogla več opazovati radi slabih očij (ki so se

b) na c. k. deželni šolski svet, da naj porabi vso svojo moč in svoj upliv v to, da se slovenskim roditeljem v Gorici in njih otrokom brez odloga izpolni zahteva, izražena pod a), ter da naj uradoma (kakor je storil v Podgori za italijanske otroke) dá prešteti slovenske šolski dolžnosti podvržene otroke v mestu goriškem (izvzemši one, ki so všolani pod Ajsovice) ter naj izdá nov ukaz radi ustanovitve slovenske javne ljudske šole z ozirom na število otrok, ki se na tak način konstatira;

c) na c. k. ministerstvo za bogočastje in uk, da razveljavi sklep deželnega š. sveta z dne 11. nov. 1895, s katerim je bila odobrena za šolske namene Katinelijska vojašnica, ker postopanje pri dotičnem sklepanju je bilo nepostavno.

4. Ti zastopniki naj sestavijo natančen imenik tistih otrok, ki so že hodili v šolo, a letos ne morejo hoditi, ker „Šolski Dom“ jih ni mogel sprejeti, a mesto jim ni priskrbelo potrebnih prostorov; ter naj priložijo ta imenik vsem navedenim vlogam z opombo, da mesto niti tistih poprav ni izvršilo, katere je šolska oblast zahtevala v Katinelijski vojašnici.

V takem stanju se torej nahaja slovensko ljudsko šolstvo v Gorici. Take so razmere na „Šolskem Domu“ in take gledé slovenske mestne ljudske šole. Razsodni čitatelj bodisi kakoršnegakoli političnega prepričanja, naj trezno in mirno sodi, ako je res opravičeno očitjanje izdajalskega, herostratskega peresa, da slovensko šolstvo v Gorici propada in sicer vsled krivde sedanjega vodstva „Šolskega Doma“. Pride še čas, ko bomo natančneje govorili o teh razmerah ter razkrinkali one ljudi, katere je lastno koristolovje in slepa strast tako daleč prignala, da jim ni popolnoma nič mar s sreča našega slovenskega ljudstva in kateri bi, ako bi mogli, z jednim samim udarcem razbili vse to, kar je v desetletjih zgradil velik trud in velike žrtve slovenskih rodoljubov — rodoljubov, ki so vse svoje življenje, vse svoje skrbi in vse svoje imetje položili na oltar domovine!

jej večkrat kalile). In torej jej ni odstopil z ostarelega obraza oni izraz velike razburjenosti. In zdaj je videla, da jej ne stoji prav čepica, pa tudi ne pisani, nagubani podbradek in da je treba popraviti ruto. Ko je bila dokončala to delo, dvigne mož glavo; in tedaj meni starka, naj bi jej — ta list — tudi njej —

In primaknila sta se bliže k oknu kot dva siva goloba. In mož jej začne brati resno od naslova: Vaša oddaljena hči Herta in do datuma: V Draždanih 2. maja 188*. Jedva je bil začel čitati, že so udarile ženi solze na oči, in teklo so jej po globokih gubah ter jej padale na prsi. In jedva je bil prebral vse, jela je glasno ihteti. S takim ihtenjem si lajšajo ženske veselje, pa tudi žalost: ko jim pretresajo dušo nerazumljivi, morda tudi siloma zadrževani občutki. Mož je opazoval ženo le od strani, in mahomá si potegnil z rokavom čez brado; opazil je bil, da jo šegeta nekaj gorkega in vlažnega. Ko se je bil prepričal, da njegova sosedá ni opazila tega, začel je:

„No — vidiš — piše“ ter jo pogledal radoznalo. Žena se je po malem

Za danes pa opozarjamo ter prosimo vse prave slovenske rodoljube, katerim je dobrobit naše slovenske stvari v mestu in na deželi še količjak pri srcu, naj z gnjevom prezirajo vse hujskarije ter vse zlobne nakane domačih Herostratov ter naj še nadalje kakor dozda po moči podpirajo to vzvišeno podjetje, v katerem jedinem nam je zagotovljen naš narodni obstanek, — podjetje, ki je rodilo že toliko lepega sadu v našem mestu, o čemur se lahko vsakdo prepriča, hodeč po ulicah in šetališčih goriških. Da je temu res tako, mora priznati pa najbolj oni, ki je poznal Gorico v tem pogledu pred dvajsetimi leti in jo primerja s sedanjo.

Učiteljstvo in Tumova stranka.

III.

Naše stališče napram učiteljstvu je znano. Priznavamo pred vsem, da so tudi učitelji državljani, ki imajo svoje državljanske pravice. Zato ima lahko tudi učitelj svoje politično naziranje, za katero se na dostojen način tudi lahko poteguje. Nikakor pa se ne strinja z učiteljskim poklicom nasilna, hrupna politična agitacija in hujskanje proti stanovom in osebam. Še manj se strinja s poklicom in dolžnostmi ljudskega učitelja razširjanje gori označenih listov „Soča“ in „Primorec“. Prvi član ljudske šolske postave nalaga učiteljem dolžnost, skrbeti za versko-nravno vzgojo izročene jim mladé; kot zaupniki Tumove stranke pa so se učitelji obvezali širiti ta dva pohujšljiva lista v najširše vrste naroda, tako da prideta v javnih lokalih in družinah tudi šolski mladini v roke!

Kako naj se to strinja?

Poglejmo le predzadnjo št. „Soča“! „Soča“, ki mora imeti svoje sotrudnike tudi v „sramotni hiši“, podtika v tej številki nekemu učitelju, „da se valja v blatu goriške ci... na Piazza del Cristo!“ In tak list naj bi odgojitelji mladine širili med našim ljudstvom in med našo — mladino?

Tudi gledé učiteljskih zahtev smo o priliki svoje stališče že označili. Mi želimo, da postane učiteljstvo v gmočnem in duševnem oziru neodvisno. Le tako bo na svoj stan ponosno, bo vršilo z ve-

pomirila. Naposled si obriše oči in dodá nejasnim moževim besedam:

„Ali pride, kaj ne da?“

„Da, v nedeljo, to nedeljo.“

„Aha, že vem... Pa pravi, da naju hoče zopet videti.“

„Da, tako.“

„Pa potem — nič drugega več?“

„Nič — samo...“

„Samo: Vaša oddaljena hči, kaj ne?“

Za nekaj časa pa omeni žena:

„Čuj, rada bi slišala to še enkrat več, moja stara glava nič ne velja... In starček jej prebere te vrste še enkrat. Potem iznova, in še v tretje. V tem se je bilo prav stemnilo in starček je še bral, ustnice so mehansko (nehoté) ponavljale naučene besede. A tudi starka jih je že znala; še le za nekaj časa, ko je bil mož že malo utrujen, ga je povprašala spet — ali tako kakor izkuša profesor dijaka — z gotovostjo in pričakujoč znanih odgovorov.

(Dalje pride).

seljem svoje stanovske dolžnosti in ne postane več tako lahko plen privandranih frazérjev. Da se pa gmotno stanje učiteljstva zboljša, treba bo iskati novih denarnih virov.

Lanski poskus, da bi sprejela dežela pobiranje užitnine v svoje področje, se ni posrečil. Vzrok temu je bilo tudi nahujskano učiteljstvo, ki je v svoji zaslepljenosti nastopilo proti dotičnemu deželno-zborskemu sklepu. Ta poskus bo treba ponoviti, da dobi dežela brez obremenitve davkoplačevalcev nov dohodek, ki se porabi tudi v zboljšanje učiteljskih plač.

Samo ob sebi se umeje, da nalaaganje novih doklad na izravne davke je izključeno, kajti naš kmet-trpin in naš posestnik omagujeta že zdaj pod težo sedanjih davkov in doklad.

Dr. Tuma je sicer drugega mnenja, kajti letos je predlagal v deželnem zboru povišanje doklad na zemljiški davek, a znižanje doklad na užitninski davek. Toda „finanzminister“ „narodno-napredne“ naj si dobro zapomni, da zastopniki našega ljudstva nikdar ne dovolijo, da se naš kmetiški stan gmotno ugonobi.

Ker je naša dežela uboga, je pač samo ob sebi umevno, da prevzame del šolskih stroškov vlada.

Ko postane učiteljstvo v gmotnem oziru neodvisno, skrbelo bo lahko za svojo daljno izobraževanje, širilo bo svoje duševno obzorje in postalo tako tudi duševno samostojno. To se doseže tem gotovejše ako se bo zahtevalo od učiteljskih kandidatov kot pogoj za vsprejem na učiteljske obširnejše znanje, kakor si je zamorejo pripravniki pridobiti na tako zvanih pripravnicah za učiteljska. Zahtevati bo treba, da dovrši tudi pri nas kandidat pred vstopom v učiteljske spodnjo gimnazijo ali spodnjo realko. Le potem bomo imeli v deželi več temeljito izobraženih učiteljev in manj domisljivcev.

Poročilo

poslanca prof. Berbuča glede pobiranja užitnine v deželni upravi.

Visoki zbor!

Poročilo deželnega odbora z dne 12. junija, prečitano v zbornici 17. junija t. l., zadevno lansko naročilo deželnega zbora z dne 3. maja o pobiranju užitnin in deželnih naklad v lastni režiji, ima trojen namen:

1. dokazati, da ni mogel izpeljati deželni odbor onega naročila ter uvesti deželnega užitninskega urada;
2. dokazati, da je pri vsem tem deželni odbor vestno in spretno varoval dotične deželne koristi, in
3. da ne kaže deželi tudi za naprej sprejeti pobiranje označenih davščin v svojo režijo.

V dokaz prve trditve navaja poročilo razloge, ki izvirajo bolj iz hipne potrebe nego iz realnih odnošajev.

Za razloge prve vrste smatra finančni odsek referentovo trditev, da je imel deželni odbor v izvršitev dane mu naloge le tri mesece časa, kar ne zadostja, katero trditev ovrže dejstvo, da vsak privatni zakupnik uredi v tem času — ako treba — dva, tri take užitninske urade. Za goriško mesto je uredil sedanji zakupnik užitninski urad v osmih dneh.

Iste vrste je trditev, da ni bilo udobiti usposobljenega osebja v to svrhu, ko najde vendar zakupnik v najkrajšem času kolikor hoče in kedar hoče takega osebja.

Finančni odsek je mnenja, da gosp. referent ni iskal takega osebja.

Neresnična in naravnost žaljiva je pa referentova opomba, v kateri tiči zavito očitjanje, da sta dala finančni odsek in po njem ta visoka zbornica brez pomisleka in tehtnih razlogov deželnemu odboru opetovano navedeni nalog.

V finančnem odseku se je to vprašanje večkrat pretresovalo, temeljito ob času, ko je visoka vlada predložila znani načrt zakona o žganjinah. Tačas je bilo dokazano na temelju onih podatkov, katere je vlada po poročevalce-

vem mnenju tako skrbno prikrivala, da trpi dežela le pri žganih opojnih pijačah ogromne škode. Pri našem konsumu in naših nakladah bi morala dobiti okroglih 195.000 Kron v dobro urejeni lastni režiji, dočim dobiva potom zakupa 40.000 do 50.000 kron, trditev, ki je neovržena in neovrgljiva.

Ta čas se je tudi povdarjalo, da je prišla Kranjska od 51.000 kron, katere je dobila potom zakupa za žganjine, do 868.000 kron čistega dohodka potom lastne uprave; tudi se je na drobno pojasnila razlika dohodkov za Štajersko potom zakupa in lastne režije.

Ti podatki, ki leže v deželni hiši in govoré jasno in odločno za nazore finančnega odseka, so bili gospodu odborovemu poročevalcu o užitnini dobro znani, kajti navaja jih v svojem poročilu na tanko v svrhu, da bi utemeljil svoj umeteljni proizvod o 60.000 kron stroškov za pobiranje užitnine v deželni upravi.

A neoziraje se na vse to, vodila sta pri tem vprašanju finančni odsek misel in uverjenje, da mora vedeti dobra deželna uprava, koliko vina, žganjin in piva se potoči v deželi in koliko mesa se porabi, ako noče biti tarča slabim dovtipom od strani prednjih podjetnikov. To ne bi bilo le deželi v korist, temuč tudi občinam, katere dobivajo često za svoje naklade smešno nizke zneske, nevedoč, koliko bi morale dobiti.

Tudi dejstvo, da noben zakupnik ne pobira užitnine v svojo škodo, je resen razlog za finančnega odseka nazore, katere bi bil deželni odbor tem laže izpeljal, čim manjša je bila njegova odgovornost za eventualne nevspehe.

Finančni odsek zavrača radi tega prikrito očitjanje, da je nepremišljeno pouzročil označeni sklep v tej visoki zbornici in ne smatra kot pravičen umetni račun deželnega odbornika dr. Tume o čistih dohodkih žganjin, kakor tudi drugih izvodov v njegovem poročilu.

Pač pa priznava s hvaležnostjo, da se je deželni odbor resno trudil zadostiti po deželnem zboru dani mu nalogi, odposlavši dva uradnika po deželi v pridobitev potrebnih pooblastil, da bi sprejel tudi erarsko užitnino v deželno režijo; obžaluje le, da se je našla stranka, ki je to zaprečila v veliko škodo deželi in našemu ljudstvu. Ta sklep deželnega odbora je bil čin resnih, za blaginjo dežele in našega ljudstva unetih mož, katere niso vodili strankarski, temuč le višji nameni.

Isto tako priznava finančni odsek s hvaležnostjo, da je deželni odbor vkljub označenim neuspehom na deželi spretno in vestno varoval koristi dežele posebno v goriškem mestu, kjer se mu je posrečilo pridobiti deželi približno 20.000 K pri vsem naporu privatnih interesentov, da bi tudi to zaprečil. Priznanje zaslužijo tudi oni mestni krčmarji in drugi prizadeti obrtniki, ki so, spoznavši svojo in svojih sodeželanov koristi, odločno stali na strani deželnega odbora. Isto velja tudi zadevnim obrtnikom Tolminskega okraja.

Finančni odsek se je pa kar zavzel nad referentovo izjavo da „sedaj je nemogoče več pobirati davke v lastni režiji, ker odpadejo naklade na žganje in brez teh so ostali prejemki premajhni“.

Potemtakem bi morale vse majhne kronovine odslej opustiti svoje užitninske urade ter prepustiti pobiranje deželnih davkov zakupnikom. Nasprotno vidimo pa, da je gorenja Avstrija uvedla s 1. septembrom l. 1900 taki urad samo za naklade na pivo z vrlo dobrim uspehom. Od 1. septembra do konec decembra l. l. je imela tem potom 342.919 K nečistega dohodka, 49.324 K režijskih stroškov, (ravno 7%) in 293.594 K čistih dohodkov.

A neoziraje se na vse to, je ona izjava indirektni poziv zakupnikom, naj skubijo deželo po svoji volji. Če ne more deželni odbor pobirati davščin v deželni režiji bodisi po tarifi bodisi potom

dogovora, je odvisen od milosti zakupnikov. Kar mu ti ponudijo, mora sprejeti.

Kaj? — ako bi hoteli biti zadnji hudomušni ter bi ponujali sedaj, ko odpade davščina na žganje, deželi le nekoliko tisočakov za deželno užitnino in naklade na pivo? Ali bi ne bila dežela primorana sprejeti hvaležno tudi ono malenkost? In ni to možno in celo verjetno v ožigled referentovi izjavi? Ali se ne pravi to zametavati deželno imetje? Sme-li dežela priti v tak žalosten položaj, ki bi pomenjal veliko oškodovanje njenih koristi?

Dežela ne sme priti nikdar in nikakor v tak položaj, ona se mora oborožiti proti takim eventualnostim. Če kedaj, je sedaj primorana prirediti svoj užitninski urad.

V to jo silijo še drugi oziri.

(Dalje pride.)

Dopisi.

Iz zahodnih Brd. — Tri dni smo bili v groznem strahu, ker je vseh 24 ur na dan bliskalo in grmelo, treskalo in šumelo, ter na morju stalno bobnelo. Tem žugajočim elementom nasproti brizgali so topiči iz raznih strelnih postaj in vernih molitve puhte so v raj.

Namesto toče žugajoče, padal je dež, kakor bi ga s čebri metali. Vsaki dan hujše so bile povodnji, katere so velike škode kmetijstvu napravile. O ubogi ti kmet! — Največa nesreča je pa zadela družino Ambrožičevo v Šlovenski župniji — povodenj je mladega Ambr. zadušila na cesti sinoči, in danes (14. t. m.) ga spremljajo Bračanci na pokopališče. Vsled te nesreče je moral brat gospodar poroko svojo odložiti. — Boj zahteva žrtve.

Trta nam letos obeta o bilo božje kapljice. Bog jo obvari nesreč!

Iz hribov. — Popolnoma se strinjamo z Vašim člankom „Učiteljstvo in Tumova stranka“. Vendar dovolite, da Vas na nekaj opozorim. Pravijo, da riba pri glavi smrdi, kaj, ko bi bilo tudi v tem slučaju tako? Te počitnice smo videli pohajati tu po naših gorah in dolih nekega „višjega“ iz Gorice v družbi nekaterih učiteljev, ki so znani kakor najbolj strastni „naprednjaki“. Ako se „višji“ pečajo s takimi učitelji, je znamenje, da se ž njimi ujemajo in da odobravajo njihovo početje. Previdno to nikakor ni in bi se ne smelo soditi že z ozirom na javnost, z ozirom na stališče dotičnika in z ozirom na vladajoče razmere v deželi. Doslej nismo bili vajeni takim razmeram in bili smo tudi mnenja, da kdor je „višji“, da je v resnici tudi višji, zdaj pa vidimo, da je vse jednako višji ali nižji. Zdaj razumemo tudi dopise iz učiteljskih „Goric“, ker jasno bode vsakemu, da pri takem nastopanju „višjih“, mora izginiti vsaka disciplina iz kateregakoli stanu. Tudi na Bledu, kjer so bili zbrani „najnaprednejši“ izmed „naprednih“, ni smel manjkati ravno isti „višji“. S tem pač dovolj dokazuje svoje mišljenje, in svojim predstojnim oblastvom podaja dokaze, v kakem razmerju je do učiteljstva „naprednega“ mišljenja. Zato se mi zdi, da zlasti učiteljstvo gor. okraja ni vsega samo krivo, ako je tako, ampak v prvi vrsti oni, ki mu dajejo zaslonbo in pomoč. Učiteljstvo plačuje dežela, da uči in odgojuje mladino in ne, da služi za politične pse oni politični stranki v deželi, ki širi zdivjanost in pohujšanje. Ako nadzorovalni organi učiteljstva ne poznajo svoje vzvišene naloge, ako so zašli s prave poti, ako s svojimi obnašanjem celo očitno kažejo svoje mišljenje, tedaj bi bila pač dolžnost ljudskih zastopnikov, da se oglašajo in povprašajo na pristojnem mestu, kako dolgo bodo trajale med nižjim in „višjim“ učiteljstvom take nenormalne razmere.

Iz baške doline. — V vasi P. je učitelj K., o katerem ni menda treba povedati, da je „narodno-napreden“; saj ima „Narod“ in — naočnike. Ta „na-

predni“ učitelj se je te dni ovekovečil s sledečim činom: Župnik K. v vasi P. ni mogel imeti šolske maše uprav ob začetku šolskega leta, ker je šel k duhovnim vajam, zato je oznanil na nedeljo, 8. sept. javno v cerkvi, da bo šolska maša naslednjo sredo, 11. sept. ob 8. zjutraj. A v sredo — čujte čudo! — šola je bila zaprta, učencev se je zbralo na cesti komaj dvajset, in te je spremil v cerkev — kdo?! — g. župnik, ker učitelja ni bilo videti. — A, če se ni videlo učitelja, kako pa to, da se ni videlo tudi otrok? — Mala učenka nam to pojasni: „Učitelj nam je rekel v šoli, da ne bo skupne šolske maše. Kdor hoče iti k maši, sme iti; kdor noče, lahko ostane doma. Šole pa ne bo. Okoli šole ne hoditi; kdor pride, naj gre naravnost v cerkev“.

Tu se „špeglja“, ljuba mladina!

Politični pregled.

Izid deželnozbornih volitev

v kmečkih občinah na Kranjskem je bil sledeči:

Kat.-nar. stranka:	„Nar.“ stranka:
Povše . . . 2766 gls.	
Dr. Šuster-	
šič . . . 2591 „	Jelovšek . . 193 gls.
Mejač . . . 2037 „	Stare . . . 213 „
pl. Detela . 2569 „	
Dr. Brejce . 2352 „	Lazarini . . 213 „
Pogačnik . 1230 „	Čop . . . 777 „
Dr. Krek . 1956 „	Arko . . . 1668 „
Drobnič . 1953 „	Ambrožič 1658 „
Habe . . . 785 „	Božič . . . 891 „
Dular . . . 2408 „	Globočnik 1062 „
Košak . . . 4661 „	Bukovec . 1029 „
Dr. Žitnik . 4048 „	Zupančič 1015 „
Dr. Schwei-	
tzer . . . 3074 „	
Pakiž . . . 1553 „	
Jaklič . . . 1553 „	Višnikar . 1189 „
Pfeifer . . 1164 „	Šetina . . 410 „

Deželnozbornske volitve na Kranjskem.

Dne 19. t. m. se bodo vršile na Kranjskem deželnozbornske volitve v mestni skupini. Katoliško-narodna stranka je v tej skupini postavila sledeče kandidate: za Ljubljano: Ivan Kregar, Karol Polak; za Idrijo: Mihael Arko; za Kranj-Loko: Anton Koblar; za Trzič-Radovljico-Kamnik: Franc Špendal in za skupino mest in trgov na Dolenjskem: Josip Košiček.

„Narodova“ stranka si je izbrala sledeče može: Peter Graselli in Ivan Hribar za Ljubljano, dr. Dan. Majaron za Idrijo, Ciril Pirc za Kranj-Loko, dr. Ferjančič za Trzič-Radovljico-Kamnik, za notranjska mesta Fran Arko v Postojni in za dolenska mesta dr. Tavčar.

Program Vsenemceev.

Vsenemška stranka je v ožigled predstojecim volitvam na Češkem izdala svoj program, v katerem pravi, da se hoče po vsej postavitvi na stališče brezobzirne borbe proti Čehom ter da ne odneha prej, dokler ne bo zagotovljen v Avstriji nemški državni jezik, prej da ni govora o kakem sporazumneju s Čehi. Program je tudi proti razdelitvi Češke v jezikovne meje. Čudom se je čuditi, da ta program izjavlja, da so Vsenemcem proti Slovonom največ pokvarili — židje, dočim je stara resnica da so vse irredente torej tudi nemška, delo židovstva. Pangermanška drevesa pač ne prirastejo do nebes, zato bodo skrbeli bratje Čehi.

Mac Kinley — umrl.

V soboto ob dveh po polnoči je umrl predsednik Zjedinenih držav Severne Amerike Mac Kinley vsled zadobljenih ran. Poroča se, da je bilo malo pred smrtjo upati, da predsednik okreva. Ali v pozni noči v petek se mu je stanje naglo obrnilo na hujše. Predsednik je trpel strahovite bolečine, od katerih ga je otela smrt. Ob njegovi postelji je bila zbrana njegova rodbina in šest zdravnikov. Njegove zadnje besede so bile: „Volja božja, ne naša naj se zgodi!“

Sestanek vladarjev.

Dne 11. t. m. je priplula pred gdanski zaliv ruska ladja „Standard“ s carjem Nikolajem II. na krovu. Ondi so pričakovali „Standarda“ nemški brodovi, na katerih je eden „Hohenzollernu“ je bil nemški cesar. Ko se je prikazala na visokem morju ladja „Standard“, zasvirale so nemške godbe rusko himno v pozdrav carju. Car Nikolaj II. se je potem podal na ladjo „Hohenzollern“ kjer se je vršil daljši živahen razgovor mej obema vladarjema. Pri obedu na ladiji „Hohenzollern“ je napil car nemškim, a nemški cesar ruskim prvim državnikom, pred vsem Velikemu knezu Aleksiju.

Za časa velike parade je bilo na obrežju polno čolnov s policijo, ki je zabranila vsaki privatni ladiji ali čolnu bližati se cesarskemu brodogradu. Po veliki paradi so bile mornariške vaje nemške mornarice, kateri je izrekel car svoje priznanje.

Od tu odpotuje car na Francozko, kjer se že pripravljajo za njegov vsprejem velikanske priprave. V Compiègne, kjer bode car stanoval, se zbira cvet odličnega občinstva. Vsa stanovanja po hišah so razprodana za ogromno ceno, najmanjša sobica v podstrešju je oddana za 200 frankov na dan. — A v Parizu car ne gre in to baje radi nacionalističnega duha v mestnem svetu, mej katerem in francosko vlado obstoji oestro politično nasprotje.

Vojna v južni Ameriki.

Že dalje časa pišejo listi o sporu mej državama Kolumbija in Venezuela v južni Ameriki. Ta spor je priklopel že zdaj do tolikega viška, da je pričakovati v kratkem velike bitke mej četama obeh držav. Venezuelske čete pod vodstvom predsednika Castro so udrele v Kolumbijo preko Rio Hacha, kjer so zadele že ob zbrano kolumbijsko četo, ki šteje 6000 mož. Ves spor baje neti Severna Amerika, ki se hoče polastiti obeh držav in jih utelesiti Zjedinjenim državam.

Vojna v južni Afriki.

Buri so postali nenavadno živahni in delavni. Kakor se poroča, se je njihovo delovanje zopet razlegnilo na Natal, ki je že od prej angleško ozemlje. Več čr. se približuje natski meji z namenom, da udero v notranje Natala. Na jedni strani v Kapu, na drugi zopet v Transvaalu delajo Kichenerju velike preglatice. Polednji hoče k svoji proklamaciji dodati še poojstreni razglas na Bure, ki pa ostane jednako brez uspeha. Burom daje mnogo poguma nastopajoče poletje zlasti pa okolnost, da zraste v južni Afriki silno visoka trava, v katere zavetju Buri brez skrbi operirajo. — Državni zbor v Kapu je razpuščen, ker je veliko členov mej ustaši.

Domače in razne novice.

Začasnim ravnateljem tukajšnje c. kr. višje realke je imenovan gimnazijski profesor v Solnogradu gosp. Gassner, ki je zadnji čas opravljal službo okrajnega šolskega nadzornika na Predarskem.

C. kr. žensko izobraževališče. — Za vsprejetje v I. tečaj tega zavoda se je oglasilo 71 slovenskih deklic. Vsprejme se jih pa k večjemu le 39.

Deželni zbor goriški ima danes popoldne ob 4. uri svojo petnajsto sejo s sledečim dnevnim redom: 1. Načrt zakona, s katerim se uredi šolska davščina od zapuščin; 2. Utemeljevanje predloga glede zveze vipavske železnice z Vrhniko ali Logatecem; 3. Poročilo o pobiranju užitnine v deželni upravi; 4. Načrt zakona o pobiranju odstotne davščine od najemnin v mestu Gorici; 5. Pogozditev močvirjev v Ogleju, Trzinu in peščin v Gradišču; 6. Načrt zakona o požarni policiji; 7. Komisija za preprečevanje pelagije; 8. Potovalni kmetijski poduk; 9. Podpora županstva. Sedlo za uravnavo Grajskega; 10. O predlogih za odvracanje gorskih vod; 11. Zalog za podporo male obrti in male trgovine; 12. Peticija izvrševalnega odbora „Narodno-napredne stranke“; 13. Stalni letni prispevek šolama „Frinta“ in „Šolski Dom“; 14. Prispevek obč. Kamno za obrambena dela pri Soči. — Poročila deželnega odbora: 15. Uravnava vodotoka „Renč“ v Renčah; 16. Ravnateljstvo košarske šole na Žagi; 17. Županstvo na Žagi za prispevek košarski šoli; 18. Katarina udova Ivančič iz Kamnoga; 19. Terezija udova Mocarig; 20. Josipina udova Radizza; 21. Italijanski zavod sv. Alojzija; 22. Slovenski zavod sv. Alojzija; 23. Društvo „S. Vicenzo de Paoli“; 24. Zavod sv. Nikolaja v Trstu; 25. Obrtna mizarska zadruga v Marjanu; 26. Raztegnitev pogozditve Krasa; 27. Dovolitev podpor za ceste; 28. Zaveza kmetijskih zadrug in blagajn; 29. Podpore raznim ital. visokošolcem; 30. Društvo radeč. križa (oddelek Gorica-Gradišče); 31. G. C. Gargiulo, A. Stacul, d'Este, Trebani, A. Martinelli; 32. Tržiška občina za gosp. svet Stanzan; 33. Sadjarsko društvo v Tolminu, Kamnjah in Štjaku; 34. Razne akademične korporacije na Dunaju in Gracu; 35. Županstvo Dolenje za gradbo vodnjakov; 36. Županstvo Dolenje za popravilo cest; 37. Cestni odbor v Gradiški (razna dela); 38. Cestni odbor v Gradišči in Korminu (most ob Versi); 39. Županstvo Tapoljan in Camponogor (obramb. dela); 40. Županstvo Zagorje za cesto Zdravščina-Sv. Martin; 41. Županstvo Marjan (občila); 42. Žu-

panstvo Chiopris (uravnava Korna); 43. Cestni odbor v Trzinu (cesta do Trzica do Beljana); 44. Županstvo Medana (cesta čez Preval); 45. Županstvo Cervinjan (naprava prehodov); 46. Sv. Lovrenc pri Muši (most na vodot. Cristinica); 47. Vinarsko društvo Kremo — Kmet društvo na Dunaju — Društvo proti poginu živine — Kmečka blagaj. v Ločniku — Razglaševalno društvo v Gorici; 48. Logar Andrej, bivši deželni sluga.

Dr. Tumov javni shod v Cerknem. — Prejeli smo naslednje poročilo iz Cerknega: Napovedani javni shod spremenil se je nenadoma ne v zaupni, ampak v tajni shod v zaprti sobani. — Častni občan, deželni poslanec in odbornik dr. Tuma je dal zastopnikom občine, katerega je odličila z diplomom častnega občanstva in svojim soobčanom, kateri so bili privreli čd vseh strani obširne županije, da bi poslušali poročilo svojega poslanca, vrata pred nosom zapreti — in dočim je bilo v Petrovi dvorani zraven k večjemu 40 volilcev zbranih morda 150 hlapcev, pastirjev, ženskih in otrok, je ostalo pred zaprtimi vrati na dvorišču nad 300 postavnih mož, skoro samih volilcev iz 1. in 2. volilne skupščine, kateri so osupnjeni strmeli nad nesramno brezobzirnostjo svojega častnega soobčana. Vrelo je v razsrjenih srcih teh mož, a znali so se brzdati, da ni nejevolja vskipela in se razodela v dejanjih, iz katerih bi se bili lahko rodili zli nasledki. Zapustivši vsi kakor en mož zaprti zbirališče zaorili so, da se je po vsem Cerknem razlegalo: „Živio dr. Gregorčič“ in se podali v Čitalnično dvorano, kjer se je ob 4. uri popoldne vršil zaupni shod, pri katerem je bilo zbranih 232 mož iz vseh občin cerkljanskega okraja, — samo volilcev 1. in 2. razreda. Tu so zbrani možje jasno in glasno odduška dajali svojej ogorčenosti radi skrajno razžaljivega nastopa dr. Tume, ter z navdušeno soglasnostjo sklenili zvesti ostati svojemu dnevnemu poslancu dr. Gregorčiču in njegovi stranki ter mu to svojo zvestobo dokazati tudi pri prihodnji deželnozborni volitvi in pri vsaki naslednji priliki. Med zborovanjem so dohajala poročila, kako nedostojno in frivolno je dr. Tuma v svojem govoru pojasnjeval sedanji položaj na Goriškem, kako zbadljivo je govoril o našem gosp. županu, znanem in obče spoštovanem poštenjaku in uzornem oskrbniku javnih koristi, kako porogljivo se je izražal o naših duhovnikih, o katerih je trdil, da mesto miru in ljubezni trosijo prepir in razdražbe med ljudstvo (tako on — največji razdražbar v deželi, kateri je bratomorni razpor zasejal v mestu in po deželi, v družbe in zadrage in celo v deželni zbor — a je prišel slednjič tudi v Cerkno netil ogenj sovraštva med strankami in širit brezdnostjo med njimi!) — zaletel se je tudi v kaplane, ki s predpasniki strežejo ljudstvu v skladiščih konsumnih društev in seveda ni zabil tudi farških kuharic itd. itd.

Da, da, naše ljudstvo je čulo, strmelo in — obsodilo — in gospodu poslancu in njegovim pajdašem naj se nikar sline ne cedé po naših glasovih — s Cerkljanskega ne bode nobenega. — Kaj je govoril kandidat učitelj Vrtovec, o tem ne vem nič povedati, ker ni to nikogar zanimalo — in menda čitateljev „Gorice“ tudi ne bode. Kakor smo slišali, je g. Vrtovec svojega poslanskega mandata tako gotov, da je obesil učiteljestvo definitivno na klin in se posvetil javnemu delovanju v zmislu Tumovega programa. Dobro srečo, Bog daj! — V spremstvu dr. Tume sta bila tudi odgovorni koncipijent dr. Rudolf Gruntar in železničar Rudolf Konjedic; ali sta tudi razvila svoje govorniške sile ali ne — do zdaj še ne vem; če izvem, Vam sporočim. Škoda bi bilo, ako bi se zgubilo kako zrno politične modrosti železnega kancelarja.

Sicer pa sem prepričan, da teh gospodov ne bode več nikoli na take shode v Cerkno, kjer ni ugodnih tal za take politične burke. —

Shod „narodno-napredne“ v Avberju. — Iz kmečke roke smo dobili to-le kratko poročilo o tem shodu: Naprednjaški shod bil je jako mizeren. Zbralo se jih je naših in „naprednih“ ljudi kakih 60—70. Dokler je govoril dr. Treo, so ljudje še nekaj poslušali, ko pa je začel A. Gabersček udrihati po „farških kuharicah“, zapuščati so jeli ljudje to mizerno zborovanje.

Konec koncov se je pa tega klepetanja naveličal celo dež, prišla je močna ploha in shoda je bilo konec. Fanta sta se lahko prepričala, da jima mi Kraševci ne poudemo na te „liberalne“ limanice, še bolje bi se pa v tem bila prepričala, ko ne bi bile za to popoldne v vaseh v okolici napovedane procesije za sv. leto. Naj-

boljši utis, katerega sta odnesla iz Avberja, je bil najbrže ta, katerega je nanje napravil avberski teran, ki je v resnici izboren in ki bo rodil v Gabrščkovih možganih kak „fulminanten“ popis tega shoda, ki je bil, kakor rečeno — mizeren.

O deželnih podporah našim visokošolcem. — Naš deželni zbor podljuje vsako leto našim visokošolcem podpore do 200 K. Hvale je vredno, da podpiramo na ta način potrebne dijake, kajti ustanov imamo jako malo, a mnogo potrebnih dijakov. Zato bi ne ugovarjali nič proti temu, če bi deželni zbor določil res potrebni in vredni visokošolcem še večje podpore. Gledé načina, kako naj bi se podeljevale take podpore, izražamo le eno željo. Naši deželni očetje naj se natanko prepričajo, kdo je v resnici potreben in kdo ne, ter da odbijejo prošnje nepotrebnim prosilcem, a dajo toliko večje podpore zares potrebnim visokošolcem.

Pred svojim pragom! — „Sočin“ točaj sleparskega in zdravju našega ljudstva škodljivega vina meni z najboljšim uspehom zapreti usta komu, ki svari to ljudstvo pred škodljivostjo tega vina, — ako ga v „Soči“ obrekuje pred svetom. Tako se je spravil v svoji torkovi „Soči“ nad „nekega kapla na v gorah“, kateri da je bližnji sorodnik nekega mladeniča, s katerim je prišla v dotiko te dni kazenska oblast. — Da je tako zbadanje surovo in podlo, to mora priznati omenjeni židovski točaj sam. Kajti najboljši in za človeško družbo najzaslužnejši človek zamore imeti sorodnika, ki je največji tolovaj. Ali je oni zaradi tega le za las slabši? Pa naj se „Sočin“ točaj zdravju škodljivega vina vpraša: ali more nezakonsko dete na Dunaju obešenega roparskega morilca Francesconija kaj za to, da je otrok tega obešenega roparskega morilca? Ako so torej delikatni drugi, da ne obešajo takih stvari na veliki zvon, naj bo, ako je drugače omikan, delikatni tudi „Sočin“ stalni sotrudnik! Ali velja zanj in — njegove bližnje drugo pravilo nego za „kaplana v gorah“? — Ako hočemó biti tako, potem seveda ne bode kmalu miru na Goriškem!

Povodnji. — Od srede dežuje neprenehoma po celi naši deželi, posebno pa v nje goratih krajih. Vsled tega so reke in potoki strašno narasli in napravili, ker so izstopili s hudim navalom iz svojih strug, neizrečeno velikih škod. Posebno po Furlaniji blizu Meduje je preplavila Idrija vse polje; voda je porila dreve, polomastila trte, odnesla zemljo, nasula po njivah grušča ter pokvarila na sto in sto kvintalov pokošene otave.

O takih nesrečah poroča se tudi iz gradišanske okolice. Tudi Soča je hudo narasla in napravila zopet pri delu mosta pri Barki mnogo škode; posebno pa tožijo vinogradniki o velikanski škodi katero jim napravlja dež pri grozdju, ki je začelo že jako gniti. V Medani je pretila v nedeljo popoldne okolo 2. ure strašna toča. Začela je že padati, in sicer jako debela, pa le nekaj trenutkov in z dežjem, tako da ni napravila posebne škode, a ljudje bili so v velikem strahu, da jim uniči ta elementarni sovražnik ves njih up, vse grozdje, ki ga je letos toliko in tako lepega, kakor že davno poprej ne.

Danes se je nebo zjasnilo.

Vsled udara umrl. — 14-letni Jakob Kapelan, zidarski učenec je šel pred nekoliko dnevi iz Gorice skozi Št. Andrej pri Soči domov v Sovodnje. Tam blizu Št. Andreja zagleda nekaj mladeničev na neki njivi, ki so trgali in zobali grozdje. Zdelo se mu je, da se dotičniki ne nahajajo na svojem, marveč da zobajo tuje grozdje. Da bi jih ostrašil, zavpil je: čuvaj, čuvaj! Na to pa udere eden izmed omenjenih mladeničev po imenu Črv za njim ter ga začne tepsti po glavi, tako močno, da je revček vsled udara v soboto dne 14. t. m. izdahnul svojo mlado dušo.

Mrtvega našli so v soboto 14. t. m. na polju, ležečega na obrazu štandrežkega poljskega čuvaja okoli 70 let starega Marušiča. Meni se, da ga je zadela kap.

Zopet velik požar v Trstu. — V terek po polnoči je začelo goret v oljarni v Škedinju pri Trstu, ki je last neke nemške družbe. V malo minutah je bilo vse obširno poslopje v plamenu, ob 7. zjutraj pa se je z velikanskim ropotom podrla končna stena tovarne. Poslopje, vsrlo do pet nadstropij, je popolnoma pogorelo, jednako tudi velike zaloge blaga. Škode je nad 2 milijona kron, zavarovano je bilo za 5,400,000 K. Pri požaru so bili ranjeni tudi trije delavci. O vzroku požara se govori, da bi bil baje zažgal iz maščevanja neki iz dela odpušteni delavec.

Električna železnica v Ljubljani. Stolno mesto središča slovenske domovine bela Ljubljana, dobro napreduje, zdaj ima že električno železnico. Toda vsak hip se pripeti na istej kaka neprilika. Začetek je težak.

Potopljeni zvon. — Ljudstvo okrog Blejskega jezera si pripoveduje pravljico, da je na dnu jezera zvon, ki se je potopil pred 400 leti o priliki, ko so ga v čolnu prepeljali na otok, kjer je romarska cerkev M. B. Zdaj sta se otoški cerkvenik in posestnik Repe zmenila, da poskusita ta bajni zvon dvigniti iz jezerske globočine. V ta namen sta izprosila pri vodstvu c. kr. arzenala v Pulju dva potopilca, ki sta te dni pričela skrivnostno delo dvignjenja tega zvona. Med jezerskim prebivalstvom in med letoviščniki na Blejskem jezeru vlada veliko razburjenje; kolikor je ladij in čolnov na razpolaganje, vse je nabasano radovednih ljudi, ki sledijo potapljalcema, hodečima po dnu jezera. Dozdaj je še ves trud brez uspeha, kajti na jezerskem dnu je nad meter blata, v katerem bi utegnil tičati potopljeni zvon. Seveda, med ljudstvom ni brez krepkih dovtipov, tako je nekdo pred pričami izjavil, da — pojé zvon za južino, ako ga potapljavci izvleče, — ali zvona le še noče biti!

Bogata nevesta. — Poljski grof Czartoryski se je oženil te dni z neko grofico Krasinsko, katere premore 71 veleposestev v Rusiji, 18 posestev v Varšavi, nekaj rudokopov v Italiji in mnogo tovarn in industrijelnih podjetij, kakor tudi mnogo hiš v Parizu itd. „Stradal“ baje grof Czartoryski ne bo!

Narodno gospodarstvo.

Gnojitev vinogradov.

Trta le tedaj rodi, če se ji dobro gnoji. Razen tega pa napadajo različne bolezni slabo trsje vedno v večji meri kakor močno. Vinogradom se vsako leto vzamejo velike množine rudninskih snovij, vsled razzebljenja in razkroja se jih pa le malo vrača.

Po nekterih krajih se ni več izdatno gnojilo, kar pomniho. Zemlja je zato oslabela, trsje opešalo. Tej nepriliki odpomemo z dobro, uspešno gnojitvijo, o čemer hočemo tukaj bolj nakratko, pa jedrnato spregovoriti.

Če bi kdo tu napisanemu navodilu o uspešni gnojitvi vinogradov ne verjel, se lahko sam prepriča na svoje oči o resnici, če se le potruži v Maribor ali v Gradec na deželna poskušališča. Tudi pojasnila so vsakomur drage volje na razpolago.

Po nekod se še prav pogosto gnoji s „plastjem“ (vejevje, zvezano s protjem). Ne glede na nedostatek, da tako pognojene korenine rade plesnijo, se v plastju naseljuje tudi vsakovrsten mrčes, kakor miši, hrošči itd.

Pri vsem tem pa je plastje majhne gnojilne vrednosti; bolje se rabi za dre-nažo v težki zemlji.

Poglavito gnojilo za vinograde je in ostane navadni živinski gnoj, ki troheč daje zemlji rodne moči in množijo toplino. Zemlja sama se rahlja, v njej nahajajoče se snovi se razkrajajo, voda se dovaja v večji meri.

Rodno moč pa zvečamo tudi, če gnojimo z mešancem, kteremu primešamo straniščenika.

Pri vsakem gospodarstvu, in če je še tako majhno, naj se spravljajo smeti na kup, kamor se mečejo tudi tropeli, pepel, tnalovina, blato, glina, človeški in živalski otrebki, drob iz apnenic, pesek itd.

Tak kup se čez leto večkrat premeče, da se vse te tvarine dobro premešajo in bolje preperé. To je, rekel bi, „zlató gnojilo“ za trsje.

Kdor vinograde gnoji z živinskim in drugim živalskim gnojem, naj to stori vsako drugo leto. Če tega ne zmore, tedaj vsako tretje, četrto leto. Gnoj naj se, če le mogoče, že jeseni med trsjem raztrosi in v zemljo spravi.

Koder pa živalskega gnoja docela primanjkuje, tam se mora seči po umetnih gnojilih, ktera imajo še to prednost, da naglo delujejo.

Pa tudi kot pomožna gnojila vrlo učinkujejo; tako na pr. superfosfat in Tomasova žlindra, ker imata v sebi fosforovo kislino; potem žveplenokisli kalij in navadni pepel kot nadomestek za kalijeve spojine; potem žveplenokisli amon in čilski soliter kot dušičnati gnojili.

Navadno se jemlje za nadomestitev fosforove kisline Tomasova žlindra; le v težkih ilovnatih zemljah bodemo s superfosfatom boljše pogodili. Tomasova žlindra ni le cenejša ampak tudi dalj časa vpliva. Pa še drugo prednost ima, ker je v nji 30 do 40% apna. Mnogo štajerskih vino-

gradov živo potrebuje apna, brez kterega druga gnojila nimajo pomena.

Ako natrosimo Tomasove žlindre, pognojimo z apnom, in trsje dobiva svoj redni živež.

V težkih zemljah, osobito če so apnene, jemljemo superfosfat, ker se laže vleže in prej deluje.

Pri mnogoterih naših zemljah pa apna tako primanjkuje, da ga s Tomasovo žlindro ne moremo primerno nadomestiti. V takih slučajih se poslužujemo živega apna. Najbolje je, če ga jeseni na več krajev v vinogradu kupoma nanosimo. Čez zimo ga zračna vlažnost sprasi, ter se spomladi lahko raztrosi. Koliko ima vinograd apna v sebi, določi preskušališče v Mariboru zastoj.

Pri tej gnojitvi se rabi 12 do 1400 kg agna na hektar.

(Konec pride.)

Knjiga „Naši narodni greh“ se dobiva v „Narodni tiskarni“ v Gorici in pri knjigotržcu g. Likarju. V nobeni slovenski hiši ne bi smela manjkati ta knjiga, iz katere se moramo učiti, kako živeti res slovenski in kako se ogibati narodnih grehov. Baš sedanje volitve po obmejnih slovenskih pokrajinah so zopet pokazale, kako potrebni smo še narodnega pouka. Zatorej Slovenci, ne izogibajte se tej prekoristni knjigi in naročite si jo! Cena knjigi je 50 vinarjev po pošti 5 vin. več.

Loterijske številke.

14. septembra.

Grac	58	53	5	69	43
Dunaj	62	9	78	16	12

Dunajska borza.

16. septembra. 1901.

Skupni državni dolg v notah .	98:45
Skupni državni dolg v srebru .	98:30
Avstrijska zlata renta	118:80
Avstrijska kronska renta 4% .	95:50
Ogerska zlata renta 4%	118:55
Ogerska kronska renta 4% . . .	92:55
Avstro-ogerske bančne delnice	16:30
Kreditne delnice	615:50
London vista	239:25
Nem. drž. bankovci za 100 mark	117:10
20 mark	23:42
20 frankov	19:02
Italijanske lire	91:40
C. kr. cekini	11:32

Išče se pridna in čista

dekla

z dobrimi spričevali, katera zna tudi nekoliko kuhati, in 16—18 letna

deklica

za varuhinjo k enoletnemu otroku.

Adolf Ferrant,
v Gorici.

OZNANILO.

Podpisani naznanjam sl. občinstvu v mestu in na deželi, da sem odprl podružnico v **Via Duomo** nasproti prodajalnice Draščekove. — Priporočam se sl. občinstvu za obilen obisk v mestu in na deželi. Pri-skrbljen sem, tudi z dobrimi delavci. Prodajam tudi profumerije.

Spoštovanjem udani

A. Pucelj
brivec.

Glasovir

v dobrem stanu se odda za 140 K.
Kje, pove uredništvo.

Olje za sluh

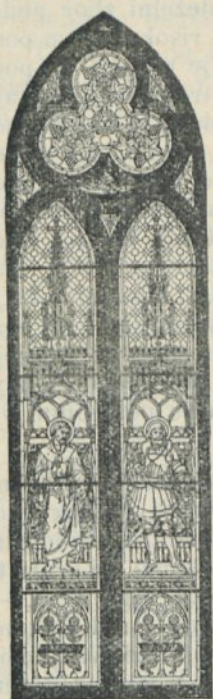
po višjem stabnem zdravniku
dr. Schmidt-u

je popolnoma prosto škodljivih tva-rin iz eteričnih in rastlinskih olj. To olje je priporočeno po slavnih zdravnikih za ušesne bolezni dr. G. Hammerschmid in dr. Goldmann, ka-kor najboljše in najgotovjše zdra-vilo za vse ušesne bolezni ter se vže nad 25 let rabi z najboljšem vspehom.

Steklenica tega olja z navodom vdobiva se po 4 K v lekarni g. **CRISTOFOLETTI** v Gorici.

Zavod za slikanje na steklu

Edvard Stuhl,
Gradee, Ungergasse št. 3.
izdeluje
slikana okna za cerkve in hiše v raznih slogih.

Takih priznavanj imam prečastiti duhov-sčini na razpolago še dokaj.
Uljudno se priporočam

Ed. Stuhl.

Podpisana priporočata slavnemu ob-činstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pi-jače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,
trgovca v Semeniški ulici h. št. 1.
v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Harmonij

s 5 oktavami v dobrem stanu se odda za 500 kron. Kje, pove ured-ništvo.

Josip Valentinčič,

pekovski mojster
v Gorici v Raštelju št. 29.

priporoča

vedno sveži kruk navadnih
in najfinejši,

vsakovrstno pecivo za godove in druge razne „pogrnjene“, prav okusne kolače za birmo in po-roke, različne torte itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov na-ročnikov po jako zmernih cenah.

Izvolé naj ga torej počastiti z mnogobrojnimi naročili cenj. gg. rojaki v mestu in na deželi.

Peter Drašček,

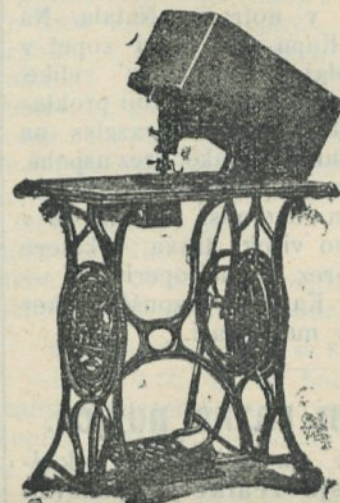
trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občin-stvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na teden-ske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini št. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času

po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska

„GORICO“ in „Primorski List“

„GORICA“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone

„Primorski List“

izhaja vsak četrtek in stane celoletno 4 K polletno 2 K, za manj premožne celo leto 3 K.

„Narodna tiskarna“ ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju.

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.